

Кафедра хореографії

Тема: Масове свято і його компоненти

(Лекція для студентів II курсу хореографія ФФВ

з дисципліни

«Організація і режисура спортивно-масових хореографічних заходів»)

Лекцію склав: викладач Бойко А.Б.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії

Протокол № ___ від «___» _____ 2013 р.

Завкафедрою доцент _____ Сосіна В.Ю.

Львів – 2013 р.

Тема: Масове свято та його компоненти.

План.

1. Особливості масових видовищ.
2. Драматургія масових свят.
3. Сценарно-монтажна структура масового дійства.

Масові свята мають свої історичні, соціальні й культурні джерела. Масове свято – це вінець творчості народу для народу. Розвиток масових свят у будь-якій країні свідчить, що їх зміст і характер завжди зумовлені конкретною суспільною ситуацією.

Сьогодні в режисурі масових свят чітко визначаються такі форми театральних-концертних видовищ: театралізований концерт, театралізовані видовища різних видів. Вони є основними компонентами масового свята, при цьому кожен із них має свою специфіку.

Масове свято відрізняється від концерту й видовища.

Перше, що відрізняє їх, - виробничі умови організації і проведення. Так, стадіон відрізняється від концертного чи театального залу, а технічні умови проведення масового свята в міському парку відмінні від технічних можливостей стаціонарного сценічного майданчика.

Друге – художня організація простору, адже виробничий майданчик є важливим компонентом у загальній драматургічній структурі масового видовища. Якщо простір у театрі чи концертному залі двомірний, і оглядова точка в театрі одна, задана рампою, положенням сцени і глядачевої зали, то стадіонний простір тривимірний, і огляд тут круговий. На стадіоні видовище сприймається з

усіх боків, тому дія, а отже, й художнє оформлення, його конструкція вибудовуються з урахуванням цієї особливості. У постановці видовища на стадіоні режисер і художник враховують не тільки виробничий простір стадіону, а й особливості навколишнього простору, їх співвідношення, що впливає на загальне вирішення масового дійства. Режисеру не варто забувати, що на стадіоні важко утримувати увагу десятків тисяч людей. Слід заздалегідь продумувати, як і на чому її сфокусувати – точно визначити ігрові точки, зорові кульмінації. Якщо режисер і художник «програють» у макеті все масове дійство, вибудують його динаміку, композицію масових епізодів, їх пластичний образ, визначають основні опорні точки – це значно полегшить весь творчий процес постановки масового свята.

Третє, що відрізняє масове свято від концерту, - організація і розподіл уваги глядачів. Якщо в театралізованому концерті чи видовищі необхідно сфокусувати увагу глядачів на сценічному майданчику, то масове свято, навпаки, вимагає поліцентризму, утворення кількох видовищних центрів, кожен з яких самостійно організує увагу людей, які прийшли на свято. Поліцентризм масових свят набуває особливого змісту в карнавалах, з їх чітким ритмом, танцями, атракціонами, вільним рухом людей у карнавальних костюмах, проходженням декорованих машин – всього того, що, власне, й складає карнавальний хід. Це необхідно, по-перше, для максимального емоційного впливу на глядача, для створення святкового настрою, а крім того, для уникнення нещасливих випадків при такому скупченні людей. Все це передбачається сценарієм масового

свята, в якому чітко визначаються всі комунікації, що пов'язують між собою різні компоненти свята.

Четверта відмінність стосується організації і проведення репетиційного процесу. Якщо театралізований концерт чи видовище, що локалізуються чіткими межами і мають сценічний майданчик, ще можна відпрацювати на репетиціях, то масове свято не надається до цього. На відміну від інших форм театрального видовища воно відбувається тільки один раз, а якщо й повторюється, то це вже зовсім інше свято – інший сценарій, режисура й організація, інші глядачі, інший настрій. Та незважаючи на те, що масові свята, театралізовані концерти й видовища мають відмінні між собою особливості, їх об'єднує монтажна структура драматургії.

При створенні драматургії масового свята сценарист і режисер-постановник враховують:

- надзавдання постановки свята;
- місце проведення (місто, місцевість, село, парк, стадіон, майдан, вулиця);
- масштабність і межі проведення свята (загальноміське, загальнонаціональне);
- можливості (матеріальні, творчі) палацу культури, стадіону, міста.

Отже, тема свята, місце його проведення, масштаб, художні засоби визначають і вимоги до драматургії та її режисерського втілення.

Написання сценарію масового свята передбачає визначення:

- жанрових особливостей масового видовища;
- головної ідеї свята;
- основних драматургічних «ходів»;
- органічного поєднання художніх і документальних матеріалів;
- поєднання слова, музики, пісні, танцю, образотворчого мистецтва, світла, кіно матеріалів, пластики;
- загального темпоритму свята;
- змісту окремих епізодів (з різножанровими номерами);
- поєднання епізодів у єдину драматургічну структуру.

Всі ці компоненти (вони й складають власне сценарій), засоби їх монтажу повинні бути вибудовані в струнку сюжетну дію, кожен елемент якої пов'язаний з іншими.

Дія масового видовища (на відміну від театральної) позбавлена однолінійної послідовності і передбачає відступи, паузи, затримки, повтори, переключення словесного матеріалу на пластичний, пластичного – на музичний, музичного – на слово і т.д. До речі, слово у масових видовищах постає у найрізноманітніших своїх проявах. Вірші, художня проза, тексти пісень, фейлетон, конференс, драматичні епізоди, куплети, частівки, дикторський текст – ось далеко не повний перелік різновидів словесної дії у масовому видовищі.

Сценарно-монтажна структура масового дійства передбачає поєднання різних і різнорідних компонентів. Тому сценарій вибудовується, скоріше по спіралі, де кожен епізод чи номер – це самос-

тійна ланка, спрямована вертикально по висхідній лінії до вершини спіралі, тобто до смислової кульмінації видовища.

На початковому етапі роботи визначається хід, стиль, ритм, а також загальний характер майбутнього свята. Сценарій повинен бути перейнятий основною темою, що цементує як сценарій, так і свято в цілому. Розкриття теми починається з прологу. Цьому сприяє художнє оформлення свята, в тому числі й музичне, що об'єднує окремі його частини, диктує ритм. Підготувавши таким чином сценарну основу свята, режисер та сценарист далі художньо втілюють основну думку, залучаючи до цього складного творчого процесу виконавчі, акторські можливості. Зокрема, одним із засобів залучення глядача до масового свята є його безпосереднє включення в дію. І якщо тема свята, його основна думка близька, а форма зрозуміла й захоплююча, глядачі починають співпереживати, активно відгукуватися на творчий задум. Це, як правило, виражається оплесками, різними вигуками, сміхом, переживаннями. Тому, створюючи драматургію свята, важливо передбачати реакцію глядачів масового дійства як активних його учасників. Таким чином, в сюжеті масового свята важливо визначити кульмінацію, що увиразнює тему свята. Слід домагатися, щоб у ході свята виникла нова, активна сила, здатна стерти межу між виконавцями і глядачами, перетворити глядачів на безпосередніх учасників.

Початок, розвиток, кульмінація, фінал – це обов'язкові складові драматургії масового свята. Завдання фіналу – закріпити у глядачів головну думку і настрій свята.

Монтажна структура є наріжним каменем драматургії масового свята, що поєднує різні компоненти в цілісний твір видовищного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вершковский Э.В. Режиссура массовых представлений. – Л.: Просвещение, 1977.
2. Зайцев В.П. Режиссура эстрады та масових видовищ. – К.:Дакор, 2003.
3. Сахновский В. Режиссура и методика её преподавания. – М., 1974.